

Линник Р.В.

аспірант,

Науковий керівник: Снісаренко Л.Ю.

кандидат юридичних наук, доцент,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ЮРИДИЧНІ АСПЕКТИ САМОПРЕДСТАВНИЦТВА ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ У СУДАХ

Конституцією України встановлено адвокатську монополію на представництво осіб перед судом. Поряд із тим процесуальне законодавство, зокрема Цивільний процесуальний кодекс України у ст. 58 визначає, що особа може брати участь у судовому процесі особисто, таку ситуацію законодавець назвав «самопредставництво», вперше запровадивши такий термін у вітчизняному Законі. Крім того, положеннями ч. 2 ст. 60 ЦПК України взагалі передбачено представництво фізичних та юридичних осіб у певних категоріях справ особою, яка досягла вісімнадцяти років та має цивільну процесуальну дієздатність. Це, як відомо, стосується спорів, що виникають з трудових відносин, а також справ у малозначних спорах (малозначні справи).

З одного боку, закріплена на законодавчому рівні тенденція до професійного судочинства, що забезпечується поступовим заміщенням всіх учасників судових проваджень професійними представниками, розуміє під собою таку ситуацію у майбутньому, коли в судових засіданнях будуть збиратися лише суд та адвокати, які діють від імені та в інтересах сторін. Переваги від того очевидні – підвищення якості та швидкості здійснення правосуддя судами, підвищення комфорту перебування у суді як для працівників суду так і для його відвідувачів через упорядкованість взаємодії представників та суду, та психологічний комфорт. Професійні представники як і суд, є безпристрасними, об'єктивними, та не мають емоційного зв'язку зі спором, не занурюються у міжособистісний конфлікт сторін, що виключає його емоційну складову. У переважній більшості випадків, згаданий емоційний конфлікт сторін суттєво ускладнює розгляд справ через те, що особи займають принципи,

необ'єктивні позиції, від яких, врешті програють обидві сторони спору, а суд – завантажується додатковою роботою, провадження у справах затягується [1].

З іншого боку, за таких умов закріплення за адвокатами і прокурорами виключного права на представництво інтересів в суді поставило б під загрозу подальшу ефективну участь в судових засіданнях органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також могло спричинити стрімке звільнення великої кількості спеціалістів у галузі права та підвищення загального рівня безробіття серед цих осіб.

Убачається дискусійним питання щодо запровадження нового інституту «самопредставництва у судах». Відповідно до змісту ч. 1 ст. 59 ЦПК України, сторона, третя особа, а також особа, якій законом надано право звертатися до суду в інтересах іншої особи, може брати участь у судовому процесі особисто (самопредставництво) та (або) через представника. Вказані положення деталізуються у ч. 3 вказаної статі, у якій передбачено, що юридична особа бере участь у справі через свого керівника або члена виконавчого органу, уповноваженого діяти від її імені відповідно до закону, статуту, положення (самопредставництво юридичної особи), або через представника [2]. Поряд із тим процесуальне законодавство, зокрема Цивільний процесуальний кодекс України у ст. 58 визначає, що особа може брати участь у судовому процесі особисто, таку ситуацію законодавець назвав «самопредставництво», вперше запровадивши такий термін у вітчизняному Законі. Крім того, положеннями ч. 2 ст. 60 ЦПК України взагалі передбачено представництво фізичних та юридичних осіб у певних категоріях справ особою, яка досягла вісімнадцяти років та має цивільну процесуальну дієздатність. Це, як відомо, стосується спорів, що виникають з трудових відносин, а також справ у малозначних справах (малозначні справи).

Н.М. Бакаянова запропонувала для вирішення практичних проблем, пов'язаних із запровадженням виключного права адвокатів на представництво у судах, у тому числі органів державної влади та місцевого самоврядування, внесення змін до процесуальних кодексів, зокрема, у частині розширення тлумачення поняття

«самопредставництво юридичної особи», наділивши юристів підприємств, органів державної влади та органів місцевого самоврядування правом представляти відповідні органи та підприємства, штатними працівниками або службовцями яких вони є [3]. Вважаю, що такі зміни до процесуального законодавства щодо інституту самопредставництва юридичної особи забезпечать реалізацію права юридичних осіб на захист їхніх прав у суді.

Список використаних джерел:

1. Новели цивільного процесуального законодавства: представництво: матер. Міжнар. наук.-практ. конфер.; до 150-ї річниці з дня відкриття першої судової палати у м. Одеса (м. Одеса, 16 травня 2019 року) / за заг. ред. д.ю.н., проф. Н.Ю. Голубевої. – Одеса: Фенікс, 2019. – 200 с.
2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року № 41618-IV.
3. Бакаянова Н.М. Основи адвокатури України [Книга]: функціональні та організаційні аспекти: монографія / Н.М. Бакаянова ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». – Одеса: Юридична література, 2017. – 356 с.